

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

18 ianuarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:
președinte
judecători

URSACHE Petru
NICOLAEV Ghenadie
MORARU Petru

examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de inculpat, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Soroca din 16 octombrie 2015 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 24 februarie 2016 în cauza penală privindu-l pe

CHIRTOACĂ Vasile Ion, născut la 11 mai 1982, originar din sat. Ciutulești, r-nul Nisporeni și domiciliat în mun. Bălți, str. Șevcenko 44, ap. 6.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 21.07.2014 - 16.10.2015;

Instanța de apel: 18.11.2015 – 24.02.2016;

Instanța de recurs: 23.11.2016 – 18.01.2017.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Soroca din 16 octombrie 2015 Chirtoacă V. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 317 alin.(1) Cod penal la 1 an și 6 luni închisoare.

Conform art. 85 Cod penal, prin cumul de sentințe, la pedeapsa aplicată i s-a adăugat parțial pedeapsa neexecutată stabilită prin sentința Judecătoriei Bălți din 04 noiembrie 2013, definitiv fiindu-i stabilită pedeapsa de 4 ani și 2 luni închisoare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 5 ani și cu amendă în mărime de 450 unități convenționale - 9000 (nouă mii) lei, care va fi executată separat.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că Chirtoacă V., fiind deținut și executînd pedeapsa cu închisoarea în Penitenciarul nr. 6 din or. Soroca, pe un termen de 6 ani, stabilită prin sentința Judecătoriei Bălți din 04.11.2013, aflându-se în sectorul de tip deschis, la 30.03.2014, aproximativ la ora 04⁰⁰, profitînd de ocazia că este oră târzie și nu este supravegheat, a evadat într-o direcție necunoscută, fiind depistat peste jumătate de oră de către colaboratorii penitenciarului la o distanță de aproximativ 50 m în afara teritoriului acestuia.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 317 alin. (1) Cod penal adică *evadarea din locurile de deținere săvârșită de către persoana care execută pedeapsa cu închisoarea*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare a fost atacată cu apel în modul și termenul prevăzut de art. 401 - 402 Cod de procedură penală, de către avocatul Vrabie C. în interesele inculpatului Chirtoacă V., care a indicat că sentința este ilegală și neîntemeiată din următoarele motive:

- prima instanță a analizat unilateral și părtinitor probele din dosar, axându-se numai pe poziția părții acuzării;

- procurorul nu a probat existența componentei de infracțiune incriminată lui Chirtoacă V. prin rechizitoriu;

- în acțiunile lui Chirtoacă V. lipsește latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 317 alin. (1) Cod penal;

- conform materialelor dosarului și a probelor administrate în cadrul ședinței de judecată nu poate fi reținut sub nici o formă scopul și intenția directă a lui Chirtoacă V. de a se sustrage de la executarea pedepsei sub forma privării de libertate;

- Chirtoacă V. execută pedeapsa în penitenciar de tip deschis, unde regimul de detenție este mai permisiv, fiind mai lejer decât în cazul regimului semiînchis sau închis, inclusiv acesta avea permisiunea de a ieși în afara locului de detenție pentru anumite necesități. Din materialele dosarului, precum și din declarațiile tuturor martorilor audiați rezultă că condamnații puteau merge la fântână după apă sau la magazin după produse. Se întâmpla ca aceste deplasări să aibă loc și după ora 22.00;

- faptul că Chirtoacă V. cu Grosu L. se aflau în apropierea porții, lângă peretele penitenciarului, au confirmat-o chiar colaboratorii acestui penitenciar, care au fost audiați ca martori;

- apelantul a specificat că declarațiile martorului Gherghelejiu R. cu referire la faptul că condamnatul Chirtoacă V. ar fi opus rezistență în momentul când i s-a propus să treacă pe teritoriu penitenciarului, fiind nevoit să aplice elemente sambo, urmează a fi apreciate critic, deoarece aceste declarații nu au fost confirmate nici măcar de către colegul său Isac V.;

- martorii Anghelschi A. și Florica Vs. au declarat ambii că Chirtoacă V. nu a sărit peste poartă și nu a manifestat intenția să evadeze.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 24 februarie 2016, apelul avocatului Vrabie C. declarat în numele inculpatului a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței atacate fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei adoptate, instanța de apel după verificarea suplimentară a probelor din dosar, raportat la argumentele apelantului, a constatat că acestea sunt contradictorii circumstanțelor și împrejurărilor de fapt stabilite de către prima instanță, soluția căreia este legală, întemeiată și se bazează pe declarațiile martorilor și probele cercetate în cadrul procesului judiciar, care corespund cerințelor stipulate de art.101 Cod de procedură penală, adică sînt pertinente, concludente și utile

pentru a putea fi puse la baza unei sentințe de condamnare.

Instanța de apel a menționat că nu pot fi reținute afirmațiile invocate în apelul declarat de avocatul Vrabie C., precum că nu au fost prezentate probe care ar confirma vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate, deoarece aceste afirmații se combat prin ansamblul de probe cercetate atât de instanța de fond, cât și suplimentar de instanța de apel, fiind reflectate în procesul-verbal al ședinței de judecată.

În acest aspect, instanța de apel a indicat că în cadrul judecării cauzei în instanța de fond s-a stabilit cu certitudine, că inculpatul Chirtoacă V. a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 317 alin. (1) Cod penal, scopul infracțiunii date fiind sustragerea de la privarea de libertate la care persoana a fost supusă legal. Motivul evadării nu are importanță pentru calificarea juridică a faptei, însă poate avea importanță pentru individualizarea răspunderii penale și a pedepsei.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 317 alin. (1) Cod penal se realizează printr-o acțiune de evadare din locurile de detenție. Acțiunea de evadare din locurile de detenție constituie o sustragere de la privarea de libertate la care persoana a fost supusă, săvârșită prin părăsirea în mod ilegal a locului de deținere. Acțiunea de evadare poate fi comisă în orice mod și prin orice mijloace.

Astfel, instanța de apel a reținut că, din declarațiile martorilor: Botnari L., Secară Iu., Ghergheliju R., Isac V., Harghel Vs., Anghelschii A., Florica Vs. audiați în instanța de fond, declarațiile cărora au fost verificate și de către instanța de apel, rezultă că deținutul Chirtoacă V. a fost depistat în noaptea spre 30.03.2014 de către colaboratorii Penitenciarului nr.6 Soroca în afara teritoriului penitenciarului.

Instanța de apel a consemnat că, în speță, s-a constatat cu certitudine, că Chirtoacă V. avînd statut de condamnat, fiind deținut și executînd pedeapsa cu închisoarea în Penitenciarul nr.6 Soroca, a părăsit locul de deținere, inclusiv și perimetrul penitenciarului, unde era obligat să se afle în timpul executării pedepsei închisorii la acea oră tîrzie, fiind depistat peste o jumătate de oră de către colaboratorii penitenciarului la o distanță de aproximativ 50 m. în afara penitenciarului.

În acest sens, s-a menționat că, nu pot fi reținute ca fiind întemeiate și argumentele avocatului referitor la faptul, că în instanța de fond nu au fost prezentate probe care ar dovedi că Chirtoacă V. a avut scopul și intenția directă de a evada, deoarece materialele cauzei demonstrează contrariul, mai mult că inculpatul în instanța de fond a recunoscut faptul că fiind deținut în Penitenciarul nr.6 Soroca în sectorul de tip deschis a părăsit teritoriul penitenciarului pe timp de noapte fără permisiunea supraveghetorului sau ofițerului de serviciu pentru a se întîlni cu concubina sa.

De asemenea, nu a fost reținut și argumentul invocat referitor la faptul că inculpatul are dreptul de a părăsi teritoriul penitenciarului pe timp de noapte, deoarece potrivit pct.163 lit. b) și c) al Statutului executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.583 din 26.05.2006, „*condamnații la regim deschis sînt obligați din momentul stingerii și pînă la deșteptare să se afle la locul lor de odihnă, cu excepția cazurilor prevăzute de programa zilei și lor le este interzis fără permisiune să părăsească teritoriul penitenciarului sau locul de trai și de muncă*”.

Art. 317 alin. (1) Cod penal prevede pedeapsa și în cazul în care condamnatul evadează din locul de deținere, acesta fiind și penitenciarul de tip deschis. Or, prin evadare se înțeleg acțiunile ilegale de părăsire a locului de deținere, inclusiv a celui din perimetrul penitenciarului ori din afara acestuia, unde condamnatul a fost obligat să se afle în timpul executării pedepsei închisorii.

În speță, deținutul Chirtoacă V. a părăsit teritoriul penitenciarului pe timp de noapte, fără acordul supraveghetorului sau a ofițerului de serviciu, acțiunile acestuia fiind corect încadrate în prevederile art.317 alin.(1) Cod penal, infracțiunea fiind consumată din moment ce ultimul a ieșit de pe teritoriul penitenciarului ilegal, devenind liber în circulație.

6. În continuare, sentința și decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către inculpat, care fără a invoca vreun temei din cele exhaustiv prevăzute de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, solicită casarea hotărârilor judecătorești adoptate în privința sa, cu pronunțarea unei decizii corecte.

În esență, în cererea de recurs inculpatul menționează că nu este de acord cu transferul său din penitenciar de tip deschis, la cel de tip închis.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului depus de inculpat menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind depus peste termen.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, fără citarea părților, în baza motivelor invocate în recurs și în raport cu materialele dosarului, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.

La caz, inculpatul declară la data de 01 noiembrie 2016 recurs ordinar, ceea ce se confirmă prin ștampila de pe plic, prin care solicită adoptarea unei hotărâri echitabile în privința sa, în particular fiind nemulțumit de tipul penitenciarului care i-a fost stabilit pentru executarea pedepsei.

În conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel.

Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală „*în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.*”

În același context, Colegiul penal mai remarcă că, potrivit statuărilor din practica constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, s-a notat că dacă termenul pentru

introducerea unei căi de atac este reînnoit după un interval considerabil și pentru motive care nu par să fie foarte convingătoare, o asemenea decizie ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice.

Din materialele cauzei deferite judecării se constată că, decizia motivată a instanței de apel în cauza penală privindu-l pe Chirtoacă V. a fost pronunțată la data de 06 aprilie 2016.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 06 aprilie 2016, inculpatul a fost prezent la pronunțarea deciziei, iar conform recipisei semnate de acesta și anexate la fila dosarului 68, vol. II, se constată că Chirtoacă V. a primit o copie a deciziei în aceeași zi.

Respectiv, urmează a se consemna că începutul termenului de atac cu recurs ordinar a deciziei instanței de apel, pentru inculpat a fost la data de 07 aprilie 2016 și a expirat la data de 10 mai 2016. Însă, potrivit ștampilei de pe plic, inculpatul a declarat recursul ordinar la Curtea Supremă de Justiție la data de 01 noiembrie 2016. (f.d.73, vol. II)

Pe cale de consecință, având în vedere cele consemnate supra, Colegiul penal reține că în speța discutată, termenul de declarare a recursului a fost omis vădit de către inculpat, din circumstanțe imputabile acestuia, iar argumentele invocate de dânsul în cererea de recurs nu vor fi preluate pentru examinare, recurentul fiind decăzut din dreptul de a exercita calea respectivă de atac.

Prin urmare, Colegiul penal statuează asupra soluției de inadmisibilitate a recursului ordinar depus de inculpat, deoarece acesta este declarat peste termen.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de inculpatul Chirtoacă Vasile Ion, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 24 februarie 2016, în propria cauză penală, deoarece este declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 18 ianuarie 2017.

Președinte

URSACHE Petru

Judecător

NICOLAEV Ghenadie

Judecător

MORARU Petru